

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII

AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ

HOTĂRÂREA nr. 502
din data de 10.12.2024

Dosar nr.: 789/2022

Petiția nr.: 7269/13.10.2022

Petentă: Fundația Centrul de Resurse Juridice

Părți reclamate: U.A.T. Municipiul Dorohoi
Consiliul local Dorohoi

Obiect: criterii discriminatorii la repartizarea locuințelor sociale - discriminare pe baza apartenenței etice (a romilor), a dizabilității, pe criteriul tipului familial (familii monoparentale), a convingerilor (cei care aleg să trăiască în concubinaj, fără a se căsători) și pe baza orientării sexuale, prin punctajul stabilit la acordarea locuințelor sociale

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

Numele, domiciliul, reședința sau sediul petentei

1. Fundația Centrul de Resurse Juridice cu sediul în București, str. Arcului nr. 19, sector 2, reprezentată prin director executiv Georgiana Iorgulescu, e-mail: office@crj.ro

Numele, domiciliul, reședința sau sediul reclamaților

2. UAT Municipiul Dorohoi cu sediul în Dorohoi, str. Grigore Ghica nr. 34, jud. Botoșani, e-mail: primariadorohoi@primariadorohoi.ro

3. Consiliul Local Dorohoi cu sediul în Dorohoi, str. Grigore Ghica nr. 34, jud. Botoșani

II. Procedura de citare

4. În temeiul art. 20 alin. (4) din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a îndeplinit procedura de citare a părților.

5. Prin adresa înregistrată sub nr. 8027/08.11.2022 au fost citate părțile pentru termenul stabilit de Consiliu 05.12.2022. Procedură legal îndeplinită.

6. La data audierii, părțile au fost absente.

7. Prin e-mail-urile înregistrate sub nr. 8782/05.12.2022 și nr. 3325/04.05.2023, fundația petentă formulează puncte de vedere referitoare la susținerea părții reclamate.

8. Partea reclamată depune întâmpinare înregistrată sub nr. 8782/05.12.2022

III. Susținerile părților

Susținerile petentei

9. Prin petiția înregistrată sub nr. **7269/13.08.2022** se solicită, în primul rând conexarea prezentei petiții împreună cu anexele atașate la dosarul nr. 157/2022, având ca obiect HCL al Municipiului Dorohoi, nr. 45 din 21 martie 2021 și să se constate și să se sancționeze contravenția prevăzută la art. 26 alin (1) raportată la art. 1 alin (2) lit. e), art. 2 alin (1), (3) și (4) din OG nr. 137/2000 săvârșită de reclamate, prin adoptarea Hotărârii nr. 112 privind aprobarea criteriilor de evaluare pentru anul 2022, în vederea repartizării locuințelor sociale din fondul locativ aparținând domeniului public al mun. Dorohoi și locuințelor din fondul locativ aparținând domeniului privat al mun. Dorohoi, în regim de închiriere la data de 28 aprilie 2022.

10. Fundația petentă solicită ca pe lângă aplicarea amenzii contravenționale, să se dispună obligarea părților reclamate să publice, în mass-media și pe pagina de internet alocată, un rezumat al hotărârii, prin care se constată săvârșirea contravenției, precum și orice măsură necesară pentru înlăturarea consecințelor acestei fapte.

11. Petenta susține, că urmare înregistrării petiției nr. 1591/02.03.2022 dosar nr. 157/2022, reclamatele au adoptat o nouă Hotărâre de Consiliu Local al Municipiului Dorohoi nr. 112/2022 privind criteriile de evaluare în vederea repartizării locuințelor sociale, criteriile în noua hotărâre au rămas similare cu cele din HCL al Municipiului Dorohoi nr. 45 din 21 martie 2021.

12. Fundația petentă consideră că prin adoptarea noii HCL nr 112/2022, criteriile de repartizare a locuințelor sociale au rămas aceleași cu cele din HCL nr. 45/21.03.2021 și solicită să se constate că suntem în prezența unor fapte discriminatorii în formă continuată.

13. Petenta face precizarea, că, deși HCL nr. 45/2021 și-a încetat aplicabilitatea în data de 02.05.2022, aceasta a produs efecte în perioada 21.03.2021-02.05.2022. Adoptarea unei noi hotărâri privind aprobarea criteriilor pentru repartizarea locuințelor sociale nu anihilează și nu repară efectele discriminatorii deja produse ale Hotărârii pe perioada, în care aceasta a fost în vigoare și consecințele acesteia.

14. Petenta învederează, că în speța de față, sunt două acte juridice (HCL 45/2021 și HCL 112/2022) cu valoare administrativă purtătoare în mod individual de efecte discriminatorii separate în timp și spațiu. Fiecare dintre aceste acte juridice generează, în opinia petentei, în mod individual și separat fapte de discriminare distincte și unice în timp și spațiu, circumscris datelor și perioadelor intrate în circuitul civil, chiar dacă au fost săvârșite prin acte sinonimice, constând în același tip de criterii discriminatorii și solicită sancționarea faptelor de discriminare atât în privința HCL nr. 45/2021, cât și în privința HCL nr. 112/2022.

15. Fiind o organizație neguvernamentală de apărare și promovare a drepturilor omului, Centrul de Resurse Juridice are printre alte obiective principale și vegherea la combaterea discriminării și adoptarea măsurilor pentru respectarea drepturilor persoanelor discriminate.

16. În speța de față, categoria defavorizată ale cărei interese și drepturi o protejează petenta este comunitatea vulnerabilă de persoane, inclusiv cea de etnie romă, categorie de persoane marginalizate, ce locuiește în municipiul Dorohoi și care este discriminată prin adoptarea criteriilor de acordare a locuințelor sociale de către părțile reclamate, în mod particular prin neoferirea punctajului pentru dizabilități ușoare sau moderate, lipsa studiilor universitare, lipsa venitului, pentru persoane marginalizate social, pentru condiții de locuire precare în locuințe neconvenționale sau pentru alegerea de a nu se căsători.

17. Fundația petentă susține că potrivit punctului 1.2 din Anexă, se acordă 5 puncte pentru invalizii de gradul I și persoanele cu handicap grav, iar la punctul 1.3 din Anexă se acordă 4 puncte pentru invalizii de gradul II și persoanele cu handicap accentuat. Prin aceasta, sunt

discriminate persoanele cu handicap ușor și moderat, raportat la art. 43 din Legea locuinței nr. 114/1996, care prevede în ordinea de prioritate persoane cu handicap, nefăcând distincție după gradul dizabilității. Prioritatea invalizilor de gradul I și II, precum și a persoanelor cu handicap este conferită atât prin art. 43 din Legea nr. 114/1996, cât și prin art. 20 alin. (1) din Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap.

"1.1. Tinerii proveniți din instituții de ocrotire care au împlinit vârsta de 18 ani, născuți în mun. Dorohoi 5 puncte

1.2. Invalizii de gradul I și persoanele cu handicap grav ... 5 puncte

1.3. Invalizii de gradul II și persoanele cu handicap accentuat ... 4 puncte

1.4. Boala cronică de care suferă solicitantul sau alt membru al familiei conform anexei II din O.U.G. nr.40/1999 cu modificările și completările ulterioare privind protecția chiriașilor și stabilirea chiriei pentru spațiile cu destinație de locuință 3 puncte

1.5. Veteranii și văduvele de război, eroii martiri, luptătorii care au contribuit la victoria Revoluției din 1989, persoanele care și-au jertfit viața sau au avut de suferit în urma revoltei muncitorești anticomuniste de la Brașov din noiembrie 1987, persoane persecutate din motive politice de dictatura instaurată cu începere de la 6 martie 1945, precum și cele deportate în străinătate ori constituite prizonieri 5 puncte

Notă:

1. Se pot cumula punctele de la maxim două dintre criteriile cuprinse în capitolul 1

2. În cazul persoanelor fără discernământ sau cu discernământ diminuat, cererea va fi acceptată pe lista de repartiții cu condiția instituirii măsurii de curatelă, până la data aprobării listei de repartiții."

18. Prin Hotărâre, se discriminează persoanele fără discernământ sau cu discernământ diminuat pentru care nu s-a instituit curatela față de cele pentru care s-a instituit curatela fără nicio justificare legitimă. Este posibil ca persoane fără discernământ sau cu discernământul diminuat să nu beneficieze de un curator sau de cunoașterea posibilității de a își institui un curator, sau ca persoanele care le au în îngrijire să nu fi depus diligențele necesare pentru instituirea unui curator sau este posibil să fie puse sub interdicție și să aibă un tutore, nu un curator. În aceste cazuri apar distincții între situații analoage și comparabile, fără ca acestea să se bazeze pe o justificare rezonabilă și obiectivă.

19. Potrivit Băncii Mondiale în studiul "Diagnoza situației persoanelor cu dizabilități în România" în anul 2021¹, una dintre principalele probleme în realizarea vieții independente este accesul limitat la locuințe sociale.

20. Locuințele sociale trebuie să fie disponibile și ușor de accesat de către persoanele cu dizabilități. Convenția ONU privind Drepturile Persoanelor cu Dizabilități (CDPD) menționează obligația Statelor Părți de a asigura accesul persoanelor cu dizabilități la programe publice de locuire³. Locuirea socială poate fi văzută ca un instrument care să sprijine incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități, prin crearea unei plase de siguranță și stabilitate odată cu asigurarea accesului la locuire în condiții adecvate.

21. Petenta susține că legislația existentă menționează persoanele cu dizabilități ca fiind un grup prioritar pentru accesarea locuințelor sociale și este de opinie că totuși criteriile de acordare a locuințelor sociale stabilite de autoritatea locală nu susține grupurile vulnerabile, inclusiv persoanele cu dizabilități.

22. Autoritatea publică locală decide criteriile utilizate, indicatorii și ponderea acestora în punctajul final, care stabilește prioritatea de acces la o locuință socială.

23. Petenta susține că în mod formal, UAT Dorohoi pare că prioritizează persoanele cu dizabilități sau în grad de invaliditate. Cu toate acestea, prin adăugarea de indicatori suplimentari care pot să nu aibă legătură cu starea de vulnerabilitate sau chiar să nu măsoare dimensiuni ale

bunăstării, scorul final care califică persoana pentru o locuință socială poate duce însă la construirea profilului chiriașului dezirabil pentru o locuință socială și nu la identificarea persoanelor cele mai vulnerabile.

24. Persoanele cu dizabilități, asemenea altor categorii de persoane vulnerabile, au nevoie de sprijin pentru a putea înțelege etapele și condițiile de acordare a locuințelor sociale, precum și pentru a completa toate documentele necesare. Persoanele cu dizabilități care părăsesc sistemul rezidențial, la rândul lor, au nevoie de servicii de tranziție către locuirea neasistată.

25. Prin punctul 2 din Anexa 1, împreună cu punctul 11.3. din aceeași Anexă, sunt discriminate persoanele fără domiciliu și loc de muncă

„2. Locul de muncă pentru solicitant și soț/soție

2.1. Cu loc de muncă în municipiul Dorohoi - ambii soți 10 puncte

2.2. Cu loc de muncă în municipiul Dorohoi - unul dintre soți.... 7 puncte”

11. Alte prevederi

11.3 Repartizarea unor locuințe sociale din fondul locativ de stat, se va face numai persoanelor care au domiciliul/reședința pe raza municipiului Dorohoi”.

26. Este prevăzut drept criteriu restrictiv domiciliul/reședința pe raza UAT, deși eliberarea unui document de identitate permanent depinde de proprietatea asupra unei locuințe sau de bunăvoința unei persoane cu proprietate de a lua în spațiu o altă persoană. Nu sunt incluse și cazurile persoanelor care nu dispun de locuință sau domiciliu, așa cum sunt ele recunoscute prin buletinele provizorii eliberate cu mențiunea *”fără domiciliu, sau fără locuință”*, amplificând riscul solicitanților care se află în aceste circumstanțe să nu beneficieze de acordarea unei locuințe sociale.

27. A fost inclus și criteriul locului de muncă care este punctat (fără a se motiva din ce considerent), din perspectiva locației locului de muncă (să fie în municipiul Dorohoi) a solicitantului sau a soției/soțului solicitantului etc. În defavoarea unei persoane cu indemnizație de dizabilitate/ invaliditate, a unui șomer etc., care uneori nici nu sunt menționați, așadar sunt punctați suplimentar doar salariații. În opinia petentei, un astfel de criteriu nu doar contravine vocației locuinței sociale, dar este discriminatoriu, indirect față de minoritatea romă.

28. Prin punctul 3 al Anexei 1 sunt discriminate persoanele cu veniturile cele mai reduse:

”Venitul mediu net lunar pe membru de familie:

3.1. Venit net între 1524 lei - 3721 lei 10 puncte

3.2. Venit net între 501 - 1523 lei 5 puncte

3.3. Venit net între 142 lei - 500 lei 2 puncte

3.4. Venit net sub 142 lei 1 punct”.

29. În opinia petentei, această modificare îngreunează și mai mult accesul persoanelor afectate de sărăcie la o locuință față de vechea Hotărâre nr 45/2021.

30. Rațiunea acordării locuințelor sociale nu a fost respectată în Hotărâre, unde lipsa veniturilor sau veniturile mici nu primesc un punctaj sau au un punctaj minim în defavoarea persoanelor, care realizează venituri sau venituri mai mari. Pentru persoanele care nu realizează venituri, legea prevede obligația consiliilor locale de a le asigura locuință, respectiv sprijin pentru plata utilităților. Criteriul discriminează indirect persoanele și familiile cele mai afectate de sărăcie din România, precum copiii, românii și persoanele cu dizabilități.

31. Petenta face referire la Raportul ECRI (Comisia Europeană împotriva Rasismului și Intoleranței) privind România din anul 2019, unde se subliniază că, în timp ce 25% din populația totală are venituri sub pragul minim de sărăcie, acest procent crește la 70% în cazul populației rome.

32. Prin punctul 4 al Anexei 1 sunt discriminate persoanele în baza orientării sexuale și a convingerilor acestora prin excludere

„Situția civilă actuală

Solicitantul se află în una dintre următoarele situații:

4.1. Căsătorit..... 10 puncte

4.2. Necăsătorit cu copii în întreținere 7 puncte

4.3. Necăsătorit 5 puncte”

33. Solicitanților căsătoriți li se acordă un punctaj de 10 puncte, față de cei necăsătoriți cu copii în întreținere 7 puncte sau cei necăsătoriți 5 puncte. Persoanele aflate într-o uniune consensuală nu figurează în cadrul criteriului de acordare. Acest criteriu încalcă libertatea persoanelor de a nu se căsători sau convingerile persoanelor legate de căsătorie.

34. Petenta susține că, chiar dacă starea civilă pare să fie un criteriu neutru de selecție, acest criteriu are un efect de discriminare indirectă față de alte tipuri de familii decât familia recunoscută ca familie de către Hotărâre, de către criteriile de selecție și de către formularul de aplicație și în opinia petentei, este un criteriu de discriminare indirectă și față de persoanele din comunitatea LGBTQ+ cărora le este încălcat dreptul de a se căsători sau de a adopta un copil, în calitate de cuplu. În accepțiunea UAT Dorohoi, persoanele căsătorite au prioritate indiferent dacă au sau nu în întreținere copii.

35. Prin punctul 6 al Anexei 1 sunt discriminate persoanele aparținând unei categorii defavorizate în funcție de condițiile de locuire.

”Condiții de locuit

6.1. Locuiesc în baza unui contract de închiriere vizat de Direcția Taxe și Impozite sau ANAF Dorohoi5 puncte

6.2. Locuiesc în baza unui contract de comodat încheiat în formă autentică sau sub semnătură privată cu dată certă 4 puncte

6.3. Locuiesc tolerați în spațiu 3 puncte”

36. Se acordă 5 puncte pentru cei cu contract avizat de Direcția Taxe și Impozite sau ANAF Dorohoi, față de 3 puncte pentru cei ce locuiesc tolerați în spațiu. Acest criteriu de selecție îi exclude pe cei care locuiesc în chirie cu contract nevizat de Administrația Financiară, deci pe cei care se află, cu cea mai mare probabilitate, în situații economice mai precare decât cei care locuiesc în chirie pe baza unor contracte de închiriere vizate de fisc; dar și pe cei care locuiesc temporar în unități de asistență socială sau cei ce locuiesc fără chirie, dar și fără alte forme legale, în locuințe neconvenționale înțelese în sensul definiției folosite în Recensământul populației și locuințelor.

37. Pentru a respecta legea aplicabilă, ar trebui să se pornească de la scopul alocării de locuințe sociale, și anume acela de a susține accesul la locuință al persoanelor care nu au resurse pentru a achiziționa o locuință de pe piață. Adică persoanele ale căror condiții de viață sunt caracterizate prin cele mai intense și multiple forme ale deprivării materiale, ar trebui să fie prioritizate printre solicitanții de locuințe sociale. Printre formele de privare materială, pe lângă deprivarea

financiară, un efect major asupra vieții oamenilor îl are deprivarea locativă. Deprivarea locativă la rândul ei se poate manifesta în diverse moduri, care toate ar trebui să primească punctaj adecvat în stabilirea ordinii priorităților în atribuirea de locuințe sociale, și anume în:

- lipsa de adăpost (persoane ce locuiesc în stradă sau în centre de găzduire temporară);
- lipsa de locuință ;
- risc de evacuare (din imobile retrocedate, din locuințe sociale, din spații ocupate fără acte, etc.)
- condiții improprietăți de locuire: acoperiș cu spărturi, lumină naturală proastă, lipsă de bucătărie, lipsă de toaletă în casă, fără acces la curent, fără acces la apă și canalizare, supraaglomerare;
- locuirea într-un mediu nesănătos/poluat (în proximitatea unor rampe de deșeuri, situri industriale toxice, stații de epurare a apei sau altele asemenea);
- locuirea într-un teritoriu care este izolat de restul localității (distanță geografică, lipsă transport public);
- locuirea în locuință neconvențională și/sau improvizată, cum ar fi: unitate mobilă, unitate provizorie, adăposturi sau structuri provizorii de ex barăci, alte unități nedestinate locuirii dar care sunt locuite.

38. În opinia petentei, criteriile și punctajele pentru stabilirea ordinii de prioritate în soluționarea cererilor de atribuire a unei locuințe sociale trebuie să aibă în vedere cu prioritate grupurile aflate în risc de excludere socială (persoanele care locuiesc în locuințe improvizate, fără acces la utilități, de cele mai multe ori fără cărți de identitate sau cu cărți de identitate provizorii, persoane fără loc de muncă sau care, exploatate fiind, nu pot dovedi prin acte existența unui loc de muncă, tineri care provin din sistemul de protecție a copilului, persoane cu dizabilități.

39. Prin punctul 7 al Anexei 1 sunt discriminate persoanele în funcție de nivelul de studii „Nivelul de studii și/sau pregătire profesională

7.1. Fără studii și fără pregătire profesională	1 puncte
7.2. Cu studii generale - 8 clase -	2 puncte
7.3. Cu studii: școală profesională	3 puncte
7.4. Cu studii liceale cu diplomă de bacalaureat	4 puncte
7.5. Cu studii postliceale (absolvite cu diplomă)	5 puncte
7.6. Cu studii superioare (de scurtă sau lungă durată) cu diplomă de licență	6 puncte

40. Acest criteriu a fost constatat ca fiind discriminatoriu prin cel puțin 2 hotărâri ale CNCD (Hotărârea nr. 511/20.07.2016 privind sancționarea Instituției Primarului municipiului Reghin, Consiliului local Reghin și Hotărârea nr. 531/27.09.2017 privind sancționarea Primăriei Cluj-Napoca) deoarece *"nu este proporțional cu scopul urmărit, și are ca efect excluderea persoanelor care au un nivel mai scăzut de educație de la accesul lor la aceste locuințe"*.

41. Prin criteriul de depunere 9.3 din Anexa 1 sunt discriminați indirect copiii romi.
„9. Se depun cererile solicitanților din totalul punctelor acumulate, în următoarele condiții:
... 9.3. Având în vedere Legea Educației Naționale nr.1/2011 art. 16 (1), care prevede obligativitatea învățământului general de 10 clase, în cazul în care persoana sau familia care solicită locuință, are copil/copii minori care înregistrează mai mult de 20 de absențe nemotivate în ultimul semestru școlar încheiat, va fi depunctată cu -3 puncte/copil."

42. Prin criteriul de depunere 9.2 din Anexa 1 sunt discriminate persoanele aparținând unei categorii defavorizate.

„9. Se depun cererile solicitanților din totalul punctelor acumulate, în următoarele condiții:
... 9.2. Dacă titularul cererii, respectiv soțul/soția acestuia, figurează cu restanțe/debite la creanțe bugetare (taxe și impozite, amenzi), la data depunerii dosarului, persoana sau familia solicitantă va fi depunctată cu -5 puncte.”

43. Acest criteriu este unul asupra căruia CNCD prin Hotărârea nr. 156/2018 s-a pronunțat deja că reprezintă discriminare conform art. 2, alin. (3) și (4) din OG nr.137/2000, în urma sesizării privind Hotărârea Consiliului Local al Municipiului Focșani nr. 277/2017 care îl include.

44. Prin adresa nr. 3325/04.05.2023 petenta formulează răspuns la întâmpinarea părții reclamate.

45. Fundația petentă susține, cu privire la criteriul privind persoanele cu dizabilități, că, criteriile de acordare a locuințelor sociale stabilite de autoritatea locală nu susține grupurile vulnerabile, inclusiv persoanele cu dizabilități. Autoritatea publică locală decide criteriile utilizate, indicatorii și ponderea acestora în punctajul final, care stabilește prioritatea de acces la o locuință socială și că în mod formal UAT Dorohoi pare că prioritizează persoanele cu dizabilități sau în grad de invaliditate.

46. Analizând Hotărârea petenta este de părere, că prin adăugarea de indicatori suplimentari, care pot să nu aibă legătură cu starea de vulnerabilitate sau chiar să nu măsoare dimensiuni ale bunăstării, scorul final care califică persoana pentru o locuință socială poate duce însă la construirea profilului chiriei dezirabil pentru o locuință socială și nu la identificarea persoanelor cele mai vulnerabile.

47. Faptul că sunt persoane cu dizabilități care beneficiază de locuințe sociale, în ciuda criteriilor suplimentare care nu au legătură cu vulnerabilitatea persoanei, în opinia petentei, nu este de natură a determina dacă o prevedere este sau nu discriminatorie. Persoanele cu dizabilități, asemenea altor categorii de persoane vulnerabile, au nevoie de sprijin pentru a putea înțelege etapele și condițiile de acordare a locuințelor sociale, precum și pentru a completa toate documentele necesare.

48. Cu privire la locul de muncă și situația locativă, fundația petentă subliniază faptul că persoanele făcând parte din comunitatea romă beneficiază de locuințe sociale în ciuda faptului că anumite criterii din HCL le dezavantajează, nu este de natură a determina dacă o prevedere dintr-un act administrativ cu caracter normativ și care produce efecte juridice este sau nu discriminatorie. Datele statistice relatate în petiție arată o clară situație defavorizată a romilor în ceea ce privește condițiile locative, precum și apartenența acestora la o categorie defavorizată conform art. 4 din OG 137/2000. Prin argumentul părții reclamate în legătură cu persoanele fără domiciliu în municipiul Dorohoi: *"nimeni nu este obstructionat să închirieze un spațiu locativ, astfel încât să fie în măsură să dobândească viză de flotant"*, petenta este de opinie că autoritatea publică locală omite înțelesul unei locuințe sociale și subliniază că în accepțiunea UAT Dorohoi, o persoană a cărei situație economică nu îi permite accesul la închirierea unei locuințe în condițiile pieței, aceasta va trebui să dobândească viză de flotant prin închirierea unei locuințe, pentru ca ulterior să poată beneficia de locuință socială. Petenta este de opinie că, criteriul privind locul de muncă/domiciliul pentru solicitant în Dorohoi nu include și cazurile persoanelor care sunt fără locuință sau fără domiciliu, așa cum sunt ele recunoscute prin buletinele provizorii eliberate cu mențiunea "fără domiciliu, sau fără locuință - include riscul ca în momentul evaluării dosarului persoanele fără domiciliu adecvat să fie declarate neeligibile.

49. Cu privire la criteriul privind venitul fundația petentă susține că argumentul părții reclamate, conform căruia includerea persoanelor cu venituri mai mari în sistemul locuințelor sociale nu constituie discriminare, ignoră realitățile economice din România și lipsa adaptării la acestea. Majoritatea aplicanților pentru locuințe sociale sunt persoane fără venituri sau cu venituri foarte mici, dar această realitate nu elimină caracterul discriminatoriu al criteriilor din hotărârea locală. Șansele celor cu venituri mici de a obține o locuință socială este direct proporțională cu numărul de solicitanți care produc venituri mai mari și care aplică la obținerea de locuințe sociale.

50. Cu privire la criteriul privind starea civilă fundația petentă subliniază că partea reclamată exclude persoanele care trăiesc în uniune consensuală, persoane care conform HCL s-ar încadra la persoane necăsătorite și ar primi 5 puncte, față de persoanele căsătorite cărora li se acordă punctaj dublu. Această stare de fapt nu corespunde raționamentului prezentat de UAT Dorohoi, familiile cu mai mulți membri nefiind condiționate de actul de căsătorie. Petenta consideră că acest lucru este dovedit și prin aceea că o persoană necăsătorită care are în întreținere copii (în realitate putând fi vorba ori de familie monoparentală, ori de persoane care trăiesc în uniune consensuală și au în întreținere copii, solicitantul de locuință socială, în lipsa unui act de căsătorie, fiind încadrat prin punctul 4 la Anexa 1 la Hotărâre în categoria persoanelor necăsătorite cu copii în întreținere) se poate afla în situația mai multor membri în gospodărie față de persoanele căsătorite (2 persoane) fără specificarea a avea copii în întreținere și că se evidențiază, în opinia petentei, faptul că prioritar este actul de stare civilă între solicitanți, față de numărul persoanelor care compun în fapt gospodăria ce aplică pentru locuință socială. Situația civilă actuală are un efect de discriminare indirectă față de alte tipuri de familii decât familia recunoscută ca familie de către Hotărâre.

51. Cu privire la depunctarea în cazul minorilor cu absențe nemotivate și criteriu nivelului de studii, petenta raportat la scopul acordării locuințelor sociale, sprijinirea persoanelor vulnerabile, menționează caracterul discriminatoriu al depunctării minorilor care înregistrează mai mult de 20 de absențe nemotivate în ultimul semestru școlar încheiat, considerând că ar fi trebuit să fie o circumstanță luată în considerare și punctată suplimentar, deoarece probează în plus caracterul vulnerabil al persoanelor solicitante și lipsa accesului și mijloacelor de acces la educație pentru minorii aflați în îngrijire.

52. Referitor la criteriul nivelului de studii, petenta susține în continuare că acest criteriu are un caracter discriminatoriu și susține că fiind un criteriu inclus de către Consiliul Local Dorohoi, acesta necesită a nu interveni contrar dispozițiilor legale și scopului avut în vedere la acordarea de locuințe sociale.

53. Petenta consideră că deși criteriul studiilor este aparent un criteriu neutru, el acționează ca o formă de discriminare indirectă împotriva persoanelor de etnie romă, luând în considerare că doar 0.7% dintre persoanele declarate de etnie romă au studii superioare și concluzionează că lipsa studiilor se traduce în cele mai multe cazuri prin venituri mai mici, nu mai mari. Persoanele fără studii sau cu studii primare și cu atât mai mult persoanele cu dizabilități fac parte din categoria persoanelor defavorizate, acestea fiind printre primele categorii de persoane a căror plajă de oportunități profesionale, de angajare și de asigurare a unui nivel de trai decent este extrem de redusă.

54. În opinia petentei, locuința socială este o măsură de natură socială, prin care se pune în practică dreptul la locuire ca parte fundamentală a dreptului la viață privată.

Sușinerile părții reclamate UAT Dorohoi

55. Prin punctul de vedere înregistrat sub nr. **8782/05.12.2022**, partea reclamată solicită respingerea solicitării petentei de conexare a prezentului dosar la dosarul nr. 157/2022, motivând că petenta încearcă să creeze o opinie eronată cu privire la actele administrative criticate, afirmând că faptele prezentate sunt discriminatorii în formă continuată și e ca și când Fundația Centrul de Resurse Juridice, substituindu-se CNCD, a hotărât deja cu privire la încălcarea legislației de către Consiliul Local Dorohoi.

56. Aceasta consideră că cele două dosare trebuie analizate separat, cu atât mai mult cu cât, în opinia părții reclamate, petenta mai face o afirmație neconformă cu realitatea, dând aceeași tentă de autoritate de lucru judecat, susținând că prin adoptarea HCL nr. 112/28.04.2022 privind aprobarea criteriilor pentru anul 2022, în vederea repartizării locuințelor sociale din fondul locativ aparținând domeniului public al Municipiului Dorohoi și locuințelor din fondul locativ aparținând domeniului privat al Municipiului Dorohoi în regim de închiriere, Consiliul Local Dorohoi ar fi încercat să anihileze efectele HCL nr.45/2021, astfel încât Dosarul nr. 157/2022 să rămână fără obiect.

57. Pe fondul cauzei, UAT Dorohoi susține că la elaborarea criteriilor pentru repartizarea locuințelor sociale de pe raza municipiului Dorohoi s-au respectat prevederile art. 43 din Legea nr. 114/1996 privind legea locuințelor, republicată, ale art. 21 din HGR nr. 1275/2000, cu modificările și completările ulterioare.

58. Cu privire la discriminarea produsă prin Anexa nr. 1 la HCL nr. 112/2022 persoanelor cu dizabilitate ușoară sau moderată și persoanelor fără discernământ sau cu discernământ diminuat, pentru care nu s-a instituit curatelă, partea reclamată arată faptul că nu consideră discriminare situația în care invalizii de gradul I și II, precum și persoanele cu handicap grav și accentuat, să beneficieze de un punctaj diferit, atât timp cât legiuitorul român a făcut distincție între persoanele cu handicap. Dacă s-ar achiesa la punctul de vedere al fundației petente, se consideră că s-ar crea discriminări între persoane cu handicap grav sau accentuat și persoanele cu handicap ușor sau moderat, deoarece plaja juridică pe care se poartă această discuție este destul de sensibilă, iar fără o legiferare fără echivoc, orice UAT ar putea fi acuzat de discriminare, ori de către o categorie, ori de cealaltă.

59. La nivelul UAT Dorohoi, s-au aprobat aceste criterii luându-se în calcul evidențele existente în baza de date a Direcției de Asistență Socială Dorohoi, motiv pentru care, se poate afirma că acest criteriu de acces la o locuință socială a avut în vedere realitatea existentă în Dorohoi.

60. Se arată că fundația petentă ar fi trebuit să se documenteze anterior formulării petiției, luând legătura cu autoritățile care au ca atribuții monitorizarea persoanelor cu handicap, moment în care ar fi aflat că aceste criterii, pe care le consideră discriminatorii, nu au legătură cu realitățile din municipiul Dorohoi. Direcția de Asistență Socială din cadrul UAT Dorohoi, monitorizează toate cazurile privind persoanele cu dizabilități, cunoscând fiecare situație în parte, iar punctajul aprobat prin HCL nr. 112/2022, este adaptat la realitatea din municipiul Dorohoi. În baza criteriilor aprobate de Consiliul Local Dorohoi, în anul 2022 față de 2021, s-au mai închiriat un număr de 2 locuințe acestor categorii de persoane, astfel încât în prezent, 9 locuințe sociale sunt închiriate persoanelor cu dizabilități, astfel încât nu se poate afirma că la nivelul municipiului Dorohoi astfel de categorii sociale ar fi discriminate.

61. În ceea ce privește discriminarea persoanelor fără discernământ sau cu discernământ diminuat pentru care nu s-a instituit curatelă, față de cele pentru care s-a instituit curatelă, partea

reclamată susține că astfel de persoane nu au capacitate de exercițiu și nu pot să încheie acte în nume propriu.

62. Referitor la discriminarea persoanelor fără domiciliu și loc de muncă, partea reclamată consideră că nu se justifică, deoarece condiția de a avea loc de muncă în municipiul Dorohoi este justificată prin faptul că orice autoritate publică locală trebuie să asigure protecție persoanelor care desfășoară activitate în localitatea respectivă, cu atât mai mult cu cât, referindu-ne la persoane cu venituri mai reduse, este puțin probabil ca aceste categorii să își permită deplasarea în alte localități, naveta fiind costisitoare. Se subliniază că fiecare autoritate publică trebuie să ia măsuri de protecție cu cetățenii care locuiesc în raza de competență, astfel încât, faptul că cetățenii de etnie romă nu au loc de muncă, acest lucru nu a fost un impediment în obținerea unei locuințe sociale, aceștia obținând punctaje suficient de mari pentru acces la locuință, din cumulul punctelor aferente celorlalte criterii de acces. În municipiul Dorohoi există un fond de locuințe sociale în număr de 195 unități locative, din care un număr de 107 unități locative sunt ocupate de familii de etnie romă, în condițiile în care, la un număr de 30.000 de locuitori, populația de etnie romă este în număr 800. Luând în calcul și faptul că un număr de 625 de persoane de etnie romă locuiesc în astfel de locuințe sociale, rezultă că, pe lângă faptul că nu sunt discriminate, un procent de 85% dintre acestea locuiesc în locuințe sociale.

63. În ceea ce privește persoanele fără domiciliu în municipiul Dorohoi, se arată că acestea nu pot fi considerate discriminate, deoarece nimeni nu este obstrucționat să închirieze un spațiu locativ, astfel încât să fie în măsură să dobândească viza de flotant.

64. Cu privire la persoanele cu venituri reduse, partea reclamată susține că această critică nu poate fi reținută, deoarece, prin acest criteriu se respectă prevederile din art. 42 din Legea nr. 114/1996, republicată, conform căroră au acces la locuință socială, în vederea închirierii, familiile sau persoanele cu un venit mediu net lunar pe persoană, realizat în ultimele 12 luni, sub nivelul câștigului salarial mediu net lunar pe total economie, comunicat de Institutul Național de Statistică în ultimul Buletin statistic anterior lunii în care se analizează cererea, precum și anterior lunii în care se repartizează locuința. În acest sens, stabilirea unei departajări este necesară, dacă se ia în calcul că locuințele sociale trebuie să fie și întreținute de chiriași, care au și obligația de a plăti chirie și utilități. Dacă legiuitorul a considerat să ofere acces la locuințe sociale și persoanelor care obțin venituri mai mari, acest lucru nu poate fi considerat o discriminare. Dacă ar fi să se raporteze la familiile rome, nici acest criteriu nu este de natură a le afecta în ceea ce privește accesul la locuință, deoarece, la nivelul municipiului Dorohoi, locuințele sociale existente în inventarul domeniului public, sunt în proporție de 85% ocupate de acestea.

65. În ceea ce privește persoanele care pot fi discriminate în baza orientărilor sexuale și a convingerilor acestora prin excludere, partea reclamată consideră că acest lucru nu le este imputabil, cât timp legiuitorul român nu a adoptat acte normative în sensul indicat. Cu toate acestea, se arată că nu poate fi considerată discriminare punctarea majorată a unei familii cu mai mulți membri decât o persoană necăsătorită, deoarece se consideră că repartizarea unei locuințe cu cel puțin două camere unei persoane singure în defavoarea unei familii cu copii ar fi considerată, de asemenea, discriminatorie.

66. Privitor la persoanele aparținând unei categorii defavorizate în funcție de condițiile de locuire, exemplificând aceasta cu faptul că persoanele care locuiesc cu chirie în baza unui contract de închiriere vizat la ANAF au un punctaj mai mare decât cele tolerate în spațiu, se arată că deși diferența de punctaj este de doar 2 puncte, explicația este dată de faptul că persoana tolerată în

spațiu are asigurată condiția de locuire gratuit, față de cei care plătesc chirie pe piața liberă, deci achită o locațiune mult mai scumpă decât chiria pentru locuință socială.

67. În ceea ce privește discriminarea persoanele în funcție de studii, diferența de doar 6 puncte prevăzută pentru acest criteriu este cât se poate de obiectivă, dacă se are în vedere și faptul că în România trebuie încurajate și ocrotite și persoanele care s-au instruit în cadrul sistemului de învățământ. Așadar, diferența mică de punctaj nu se consideră că poate fi discriminatorie.

68. Referitor la susținerile petentei că sunt discriminați copiii romi prin faptul că s-a prevăzut o depunere a dosarului în cazul în care copilul/copiii solicitanților înregistrează mai mult de 20 de absențe nemotivate în ultimul semestru școlar încheiat, se arată că s-a avut în vedere că fenomenul absenteismului de la orele de curs se manifestă, din păcate, la toate categoriile de elevi, indiferent de naționalitate. Însă, pentru a demonstra că acest criteriu nu este discriminatoriu, se arată că la nivelul municipiului Dorohoi frecventează cursurile școlare peste 200 de elevi de etnie romă, astfel încât a introduce criterii care să contribuie la frecventarea orelor de curs nu este decât benefică. De altfel, la nivelul municipiului Dorohoi se desfășoară mai multe proiecte prin care elevii romi beneficiază și de mese gratuite, rechizite etc.

69. În ceea ce privește faptul că sunt discriminate persoanele aparținând unei categorii defavorizate, prin faptul că se depun cererile solicitanților în cazul în care titularul cererii, respectiv soțul/soția acestuia figurează cu restanțe/debite la creanțe bugetare (taxe, impozite, amenzi), se consideră că prin exemplificările invocate (cazul Focșani) nu conduce la concluzia că prin punctul 9.2 din Anexa 1 la hotărârea Consiliului Local Dorohoi se discriminează categorii defavorizate. Se arată că a figura cu amenzi în baza de date a Direcției Impozite și taxe locale nu conduce decât la concluzia că astfel de persoane au săvârșit fapte antisociale, pentru care legiuitorul a stabilit măsuri coercitive. Or, existența unui astfel de criteriu nu poate fi decât de natură a determina pe un solicitant de locuință socială să fie corect față de societate, așa cum și persoana respectivă dorește să fie respectată și ajutată de societate. În cazul în care figurează cu debite la impozite și taxe locale, se arată că o persoană care solicită o locuință socială nu poate fi proprietar de locuință, astfel încât, dacă ar avea debite de natura impozitului, acestea ar proveni ca urmare a deținerii de automobile sau orice alte imobile, altele decât locuință, fapt care conduce la ideea că nu se pune problema ca astfel de cetățeni să facă parte din categoria celor defavorizați. Aceeași situație apare și în cazul restanțelor la taxe locale, care, în cazul unei persoane fără locuințe, privește doar categoria taxelor locale speciale ce pot reglementa activități economice, astfel încât, nu se poate spune că se vorbește de persoane defavorizate. Se subliniază faptul că încasarea impozitelor și taxelor locale este necesară pentru fundamentarea și crearea unui buget, inclusiv alocarea de fonduri pentru întreținerea fondului locativ și construirea de noi locuințe.

70. Partea reclamată susține că în județul Botoșani există filiale ale asociațiilor care reprezintă persoane cu handicap, iar în municipiul Dorohoi există filială a formațiunii Partida Romilor, entități cu care aceasta colaborează permanent.

IV. Cadrul legal aplicabil

71. Prevederile legislative relevante în prezenta cauză sunt următoarele:

Constituția României

Art. 16 Egalitatea în drepturi:

*„(1) Cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări.
(2) Nimeni nu este mai presus de lege.”*

Art. 26 Viața intimă, familială și privată

*„(1) Autoritățile publice respectă și ocrotesc viața intimă, familială și privată.
(2) Persoana fizică are dreptul să dispună de ea însăși, dacă nu încalcă drepturile și libertățile altora, ordinea publică sau bunele moravuri.”*

Art. 35 - Dreptul la mediu sănătos

*„(1) Statul recunoaște dreptul oricărei persoane la un mediu înconjurător sănătos și echilibrat ecologic.
(2) Statul asigură cadrul legislativ pentru exercitarea acestui drept.
(3) Persoanele fizice și juridice au îndatorirea de a proteja și a ameliora mediul înconjurător.”*

Legea nr. 114/1996 privind locuințele stabilește următoarele privind locuințele sociale

Art. 42

„Au acces la locuință socială, în vederea închirierii, familiile sau persoanele cu un venit mediu net lunar pe persoană, realizat în ultimele 12 luni, sub nivelul câștigului salarial mediu net lunar pe total economie, comunicat de Institutul Național de Statistică în ultimul Buletin statistic anterior lunii în care se analizează cererea, precum și anterior lunii în care se repartizează locuința.

Venitul net lunar pe familie se stabilește pe baza declarației de venit și a actelor doveditoare, potrivit prevederilor legale.

Declarațiile de venit, făcute cu nesinceritate, atrag răspunderea materială sau penală, după caz.”

Art. 43

„Locuințele sociale se repartizează de către autoritățile administrației publice locale care le au în administrare pe baza criteriilor stabilite anual de acestea, în condițiile prevederilor prezentului capitol, și de ele pot beneficia, în ordinea de prioritate stabilită potrivit legii, următoarele categorii de persoane:

- persoanele și familiile evacuate sau care urmează a fi evacuate din locuințele retrocedate foștilor proprietari,*
- tinerii care au vârsta de până la 35 de ani,*
- tinerii proveniți din instituții de ocrotire socială și care au împlinit vârsta de 18 ani,*
- invalizii de gradul I și II,*
- persoanele cu handicap,*
- pensionarii,*
- veteranii și văduvele de război,*
- beneficiarii prevederilor Legii recunoștinței față de eroii-martiri și luptătorii care au contribuit la victoria Revoluției române din decembrie 1989, precum și față de persoanele care și-au jertfit viața sau au avut de suferit în urma revoltei muncitorești anticomuniste de la Brașov din noiembrie 1987 nr. 341/2004, cu modificările și completările ulterioare, și ai prevederilor Decretului-lege nr. 118/1990 privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate din motive politice de dictatura instaurată cu începere de la 6 martie 1945,*

precum și celor deportate în străinătate oh constituite în prizonieri, republicat, cu modificările și completările ulterioare, alte persoane sau familii îndreptățite.”

Art. 47

”Locuințele sociale realizate potrivit prezentei legi nu pot fi vândute.”

Art. 48

”(1) Nu pot beneficia de locuințe sociale, potrivit prezentei legi, persoanele sau familiile care:

- a) dețin în proprietate o locuință;*
- b) au înstrăinat o locuință după data de 1 ianuarie 1990;*
- c) au beneficiat de sprijinul statului în credite și execuție pentru realizarea unei locuințe;*
- d) dețin, în calitate de chiriaș, o altă locuință din fondul locativ de stat.*

(2) Prin excepție de la prevederile alin. (1) lit. a) pot beneficia de locuințe sociale victimele violenței domestice numai până la data finalizării partajului prin una dintre modalitățile prevăzute de lege.”

HG nr. 1275/2000 pentru punerea în aplicare a prevederilor Legii locuinței nr. 114/1996, cu modificările și completările ulterioare

Art. 21

(1) ”În vederea soluționării cererilor privind repartizarea unei locuințe sociale, autoritățile administrației publice locale vor stabili măsurile necesare pentru luarea în evidență și pentru analiza solicitărilor primite. În acest scop prin hotărâri ale consiliilor locale se vor constitui comisii de analiza a solicitărilor de locuințe sociale și se vor stabili și da publicității, prin afișare la sediul primăriilor, criteriile în baza cărora se repartizează locuințele sociale, actele justificative necesare care însoțesc cererea și locul de primire a cererilor. La stabilirea criteriilor se va ține seama de prevederile art. 42 și 43 din lege. În cadrul fiecărui criteriu, la stabilirea ordinii de prioritate se vor avea în vedere:

- a) condițiile de locuit ale solicitanților*
- b) numărul copiilor și al celorlalte persoane care gospodăresc împreună cu solicitanții;*
- c) starea sănătății solicitanților sau a unor membri ai familiilor acestora;*
- d) vechimea cererilor.”*

Art. 30

”(1) În vederea soluționării cererilor privind repartizarea unei locuințe cu chirie din fondul locativ de stat, autoritățile administrației publice locale vor asigura măsurile necesare pentru luarea în evidență a solicitărilor primite și analizarea acestora în comisiile sociale constituite la nivelul consiliului local. În acest scop vor stabili și vor da publicității, prin afișare la sediul primăriilor, criteriile în baza cărora se repartizează asemenea locuințe.

(2) Criteriile de bază pentru stabilirea modului de soluționare a cererilor primite și a ordinii de prioritate în rezolvarea acestora vor fi următoarele: a) condițiile de locuit ale solicitanților; b) numărul copiilor și al celorlalte persoane care gospodăresc împreună cu solicitantul; c) starea sănătății soților sau a unor membri ai familiei; d) venitul mediu net lunar pe membru de familie; e) vechimea cererii.

(3) Vor avea prioritate în cadrul fiecărui criteriu familiile de tineri și cele cărora li se pot acorda punctaje speciale pentru cazuri mai deosebite, cum ar fi: evacuați din locuință în virtutea unor

prevederi contractuale sau legale care nu și de voința și de comportamentul acestora, repatriați, tineri din case de ocrotire socială, locatari ai unor locuințe care nu mai prezintă siguranță în exploatare, funcționari publici transferați în interes de serviciu.

(4) Criteriile de repartizare a locuințelor din fondul locativ de stat, avute în vedere la alin. (2), nu sunt limitative; la acestea se pot adăuga de către consiliile locale și alte criterii, în funcție de situațiile specifice existente pe plan local. ”

O.G 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată

Art. 2

(1) „Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe baza de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.”

.....

(3) „Sunt discriminatorii, potrivit prezentei ordonanțe, prevederile, criteriile sau practicile aparent neutre care dezavantajează anumite persoane, pe baza criteriilor prevăzute la alin. (1), față de alte persoane, în afară cazului în care aceste prevederi, criterii sau practici sunt justificate obiectiv de un scop legitim, iar metodele de atingere a acelui scop sunt adecvate și necesare.”

(4) „Orice comportament activ ori pasiv care, prin efectele pe care le generează, favorizează sau defavorizează nejustificat ori supune unui tratament injust sau degradant o persoană, un grup de persoane sau o comunitate față de alte persoane, grupuri de persoane sau comunități atrage răspunderea contravențională conform prezentei ordonanțe, dacă nu intră sub incidența legii penale”

Art. 10

”Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intra sub incidența legii penale, discriminarea unei persoane fizice, a unui grup de persoane din cauza apartenenței acestora ori a persoanelor care administrează persoana juridică la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată, respectiv din cauza convingerilor, vârstei, sexului sau orientării sexuale a persoanelor în cauză prin:

a) refuzarea acordării serviciilor publice administrative și juridice;

.....

h) refuzarea acordării pentru o persoană sau un grup de persoane a unor drepturi sau facilități.”

Art. 20

(6) „Persoana interesată va prezenta fapte pe baza cărora poate fi prezumată existența unei discriminări directe sau indirecte, iar persoanei împotriva căreia s-a formulat sesizarea îi revine sarcina de a dovedi că nu a avut loc o încălcare a principiului egalității de tratament. În fața Colegiului director se poate invoca orice mijloc de probă, respectând regimul constituțional al drepturilor fundamentale, inclusiv înregistrări audio și video sau date statistice. ”

Art. 26

„(1) Contravențiunile prevăzute la art. 2 alin. (5) și (7), art. 5-8, art. 10, art. 11 alin. (1), (3) și (6), art. 12, art. 13 alin. (1), art. 14 și 15 se sancționează cu amendă de la 1.000 lei la 30.000 lei, dacă discriminarea vizează o persoană fizică, respectiv cu amendă de la 2.000 lei la 100.000 lei, dacă discriminarea vizează un grup de persoane sau o comunitate.”

Protocolul nr. 12 la Convenția europeană a drepturilor omului

Art. 1 - Interzicerea generală a discriminării:

“1. Exercițarea oricărui drept prevăzut de lege trebuie să fie asigurată fără nicio discriminare bazată, în special, pe sex, pe rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenența la o minoritate națională, avere, naștere sau oricare altă situație. 2. Nimeni nu va fi discriminat de o autoritate publică pe baza oricăruia dintre motivele menționate în paragraful 1.”

Convenția Europeană a Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale:

Art. 14 - Interzicerea discriminării:

“Exercițarea drepturilor și libertăților recunoscute de prezenta convenție trebuie să fie asigurată fără nici o deosebire bazată, în special, pe sex, rasa, culoare, limba, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenența la o minoritate națională, avere, naștere sau orice alta situație.”

Carta socială europeană, adoptată în 1961 și în forma sa revizuită în 1996, ratificată (parțial) și de România prin Legea nr. 74/1999

Art. 31 - Dreptul la locuință

„În vederea asigurării exercitării efective a dreptului la locuință, părțile se angajează să ia măsuri destinate: 1. să favorizeze accesul la locuință la un nivel adecvat; 2. să prevină și să atenueze lipsa locuințelor, în vederea eliminării progresive a acestei situații; 3. să facă accesibil costul locuinței pentru persoanele care nu dispun de resurse suficiente.”

Directiva 2000/43/EC

Art. 1

„Scopul prezentei directive este de a stabili un cadru pentru combaterea discriminării pe baza rasei sau originii etnice, în vederea punerii în aplicare în statele membre a principiului egalității de tratament.”

Art. 2

(1) „În sensul prezentei directive, principiul egalității de tratament înseamnă că nu se face o discriminare directă sau indirectă pe baza rasei sau originii etnice.”

Art. 3

(1) „În limitele competențelor conferite Comunității, prezenta directivă se aplică tuturor persoanelor, atât din sectorul public, cât și din cel privat, inclusiv organismelor publice, în ceea

ce privește: [...] (h) accesul la bunuri și servicii și furnizarea acestora, la dispoziția publicului, inclusiv în ceea ce privește locuința.”

V. Motivele de fapt și de drept

72. În fapt, Colegiul director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării reține că este sesizat cu privire la faptul că prin adoptarea Hotărârii nr. 112/2022 privind aprobarea criteriilor pentru anul 2022, în vederea repartizării locuințelor sociale din fondul locativ aparținând domeniului public al mun. Dorohoi și locuințelor din fondul locativ aparținând domeniului privat al mun. Dorohoi, în regim de închiriere, se creează situații de discriminare în care anumite categorii de persoane sunt defavorizate. Colegiul director reține că, prin adoptarea criteriilor, care securizează procesul de atribuire a spațiului locativ cu destinația de locuințe sociale, au fost aduse modificări în ceea ce privește stabilirea ordinii de prioritate pentru acordarea acestor locuințe, unele criterii de alocare și ulterior de analiză a solicitărilor dezavantajând anumite persoane la acordarea locuințelor sociale.

73. În drept, Colegiul director trebuie să aprecieze în ce măsură obiectul sesizării este de natură să cadă sub incidența prevederilor O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, potrivit atribuțiilor și domeniului de activitate al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării. Astfel, Colegiul director analizează în ce măsură obiectul unei petiții întrunește, în primă instanță, elementele art. 2 al OG nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, cuprins în Capitolul I Principii și definiții al Ordonanței și, subsecvent, elementele faptelor prevăzute și sancționate contravențional în Capitolul II Dispoziții Speciale, Secțiunea I - VI din Ordonanță. În măsura în care se reține întrunirea elementelor discriminării, conform art. 2, comportamentul în speță atrage răspunderea contravențională.

74. Potrivit art. 2 alin. (1) din O.G.137/2000 republicată, pentru existența discriminării directe trebuie îndeplinite cumulativ următoarele condiții:

- existența unui criteriu de discriminare;
- existența unui tratament diferențiat manifestat prin: orice deosebire, excludere, restricție sau preferință;
- existența unui raport de cauzalitate între criteriul de discriminare și tratamentul diferențiat;
- existența unor persoane sau situații aflate în poziții comparabile;
- tratamentul diferențiat trebuie să aibă ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea, folosinței sau exercitării în condiții de egalitate a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a unui drept recunoscut de lege.

75. Analiza diferențierii se realizează prin compararea a două situații (art. 1 alin. (3) al O.G. nr. 137/2000: „exercitarea drepturilor enunțate în cuprinsul prezentului articol privește persoanele aflate în situații comparabile”). În conformitate cu jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene, comparația poate fi și ipotetică, nu doar situațiile concrete pot fi comparate. Acest lucru rezultă clar și din prevederile Directivei 2000/43/EC care definesc discriminarea directă prin următoarele: „Se consideră că are loc o discriminare directă atunci când o persoană este tratată mai puțin favorabil decât a fost sau ar fi (s.n.) o altă persoană, într-o situație comparabilă, pe baza rasei sau originii etnice.” (art. 2 alin. (2) lit. a).

76. În sfera dreptului comunitar, principiul egalității exclude ca situațiile comparabile să fie tratate diferit și situațiile diferite să fie tratate similar, cu excepția cazului în care tratamentul este justificat obiectiv (vezi *Sermide SpA v. Cassa Conguaglio Zuccherio and others*, Cauza 106/83. 1984 ECR 4209, para 28; *Koinopraxia Enoseon Georgikon Synetairismon Diacheir iseos Enchorion Proionton Syn PE* (Cauza C-149/96 Portugal vs. Council 1999 ECR I-8395 para.91).

77. Potrivit jurisprudenței sale, Curtea Europeană a Drepturilor Omului, legat de articolul 14 privind interzicerea discriminării, a apreciat că discriminarea presupune tratarea diferită, fără o justificare obiectivă și rezonabilă, a unor persoane aflate în situații relativ similare (a se vedea *Cauza Orsus și alții v. Croația, precum și Cauza Willis v. Marea Britanie*, nr. 36042/97, § 48, ECHR 2002 IV).

78. CEDO a apreciat, de asemenea, că statele contractante dispun de o anumită marjă de apreciere pentru a determina dacă și în ce măsură diferențele între situații analoge sau comparabile sunt de natură să justifice distincțiile de tratament juridic aplicate (ex.: *Cauza Fredin împotriva Suediei*, 18 februarie 1991; *Hoffman împotriva Austriei*, 23 iunie 1993, *Spadea și Scalabrino împotriva Italiei*, 28 septembrie 1995, *Stubbings și alții împotriva Regatului Unit*, 22 octombrie 1996). Astfel, Articolul 14 nu interzice ca Statele membre să trateze diferit grupuri de persoane cu scopul de a corecta „inegalități de fapt” între acestea. Într-adevăr, în anumite situații, eșecul în sine de a încerca corectarea inegalităților prin tratament diferit poate da naștere unei încălcări a Articolului 14 (a se vedea în acest sens cauza „relating to certain aspects of the laws on the use of languages in education in Belgium”, § 10; cauza *Thlimmenos v. Grecia*, no. 34369/97 și altele). Instanța europeană a decis în mod constant că pentru ca încălcarea Articolului 14 să se producă „trebuie stabilit că persoane plasate în situații analoge sau comparabile, în materie, beneficiază de un tratament preferențial și că această distincție nu-și găsește nici o justificare obiectivă sau rezonabilă”. CEDO a acceptat că o politică generală sau o măsură care are un efect disproporționat asupra unui grup particular de persoane poate fi considerată discriminatorie indiferent de faptul că aceasta nu a vizat în mod specific acel grup de persoane. De asemenea, Curtea a statuat că discriminarea potențial contrară Convenției poate rezulta dintr-o situație de facto (*Cauza Zarb Adami v. Malta*, no. 17209/02, § 76).

79. Conform legislației în materie de nediscriminare din România, un aspect definitoriu al discriminării îl constituie criteriul interzis de legiuitorul național prin art. 2 alin. 1 din O.G. nr. 137/2000 („rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată”), „sau orice alt criteriu” - sintagmă care oferă posibilitatea reținerii oricărui alt criteriu nespecificat de lege, în săvârșirea unei fapte de discriminare. Criteriul, în raport cu elementele constitutive ale discriminării, astfel cum este definit în art. 2, trebuie interpretat în sensul existenței sale ipso facto, ca circumstanță concretizată, materializată, constituind însăși cauza actului sau faptului discriminatoriu și care, în situația inexistenței, nu ar determina săvârșirea discriminării. Natura discriminării, sub aspectul ei constitutiv, decurge tocmai din faptul că diferența de tratament este determinată de existența unui criteriu și o situație de comparabilitate, ceea ce presupune o legătură de cauzalitate între tratamentul diferit imputat și un criteriu interzis de lege.

80. Discriminarea directă presupune o legătură de cauzalitate identificabilă între actul sau faptul diferențierii și apartenența la una dintre caracteristicile sau la unul dintre criteriile cuprinse în norma juridică și individualizate în cazul persoanei, care este supusă discriminării. Legătura de

cauzalitate presupune considerarea motivului sau a motivelor, care au stat la baza actelor aplicate în cauzele de discriminare (tratament diferențiat) și impun a analiza un criteriu interzis invocat de petent, care constituie un factor relevant sau determinant în acțiunea sau inacțiunea imputată părții reclamate.

81. Conform cazuisticii CEDO, criteriile trebuie să reprezinte caracteristici personale pe baza cărora persoane sau grupuri de persoane pot fi deosebite unele de altele (*Kjeldsen, Busk Madsen și Pedersen împotriva Danemarcei*, 7 decembrie 1976, §56). „Art. 14 nu protejează împotriva oricărui tratament diferențiat, ci doar împotriva acelor care se bazează pe o caracteristică identificabilă, obiectivă sau personală ori pe «statut», pe baza cărora o persoană sau un grup de persoane se diferențiază între ele” (*Clift împotriva Regatului Unit*, 13 iulie 2010, §55), menționând că noțiunea „orice altă situație” trebuie să se interpreteze cât mai larg posibil (*Clift împotriva Regatului Unit*, 13 iulie 2010, §56-61), cu atât mai larg cu cât dreptul atins este considerat a fi mai important (*Clift împotriva Regatului Unit*, 13 iulie 2010, §62).

82. În anumite situații, de discriminare indirectă, legislația europeană și cea a României prevede posibilitatea justificării obiective a unei fapte de diferențiere. Discriminarea indirectă survine atunci când o prevedere, un criteriu, o practică aparent neutră dezavantajează anumite persoane, pe baza unui criteriu de diferențiere, cu excepția cazurilor în care aceste prevederi, criterii sau practici sunt justificate obiectiv de un scop legitim, iar metodele de atingere a acelui scop sunt adecvate și necesare.

83. CEDO arată că existența unei justificări obiective trebuie evaluată în relația cu scopul și efectele măsurii analizate, ținând cont de principiile, care în mod normal prevalează într-o societate democratică. O diferență de tratament în exercitarea drepturilor nu trebuie să urmărească doar un scop legitim, discriminarea putând fi constatată dacă se poate stabili clar, că nu există o relație rezonabilă de proporționalitate între mijloacele folosite și scopul vizat (*Cazul „referitor la unele aspecte ale legislației cu privire la limba educației în Belgia” împotriva Belgiei*, 23 iulie 1968, §10). Directiva 2000/43/EC arată că mijloacele de atingere a scopului legitim trebuie să fie corespunzătoare și necesare (art. 2 alin. 2 lit. b).

84. CJUE arată că, în cazul unei diferențe de tratament întemeiate pe rasă sau pe originea etnică, noțiunea de justificare obiectivă trebuie interpretată în mod strict (*Cauza „CHEZ Razpredelenie Bulgaria”, pct. 112*), CJUE, prin deciziile sale, a arătat următoarele: „o discriminare indirectă întemeiată pe rasă sau pe originea etnică nu impune ca o motivare de acest tip să figureze la baza măsurii în discuție; ca o măsură să fie considerată ca fiind discriminare indirectă este suficient ca, deși utilizând criterii neutre neîntemeiate pe caracteristica protejată, măsura menționată să aibă ca efect dezavantajarea în special a persoanelor care posedă această caracteristică” (*Cauza „CHEZ Razpredelenie Bulgaria”, pct. 96*). Precizăm aici că soluțiile date de CJUE sunt obligatorii atât pentru toate instanțele din spațiul Uniunii Europene cât și pentru autoritățile specializate cum este CNCD.

85. CEDO consideră că „nicio diferențiere de tratament bazat în mod exclusiv sau decisiv pe originea etnică a unei persoane nu poate fi justificat obiectiv în societatea democratică contemporană, construită pe principiile pluralismului și respectului față de diferitele culturi” (*Timishev împotriva Rusiei*, 13 decembrie 2005, §58).

86. Raportat la speță, Colegiul director reține că prin Hotărârea nr. 112/28.04.2022 au fost aprobate criteriile pentru repartizarea locuințelor sociale din fondul locativ aparținând

domeniului public al mun. Dorohoi și locuințelor din fondul locativ aparținând domeniului privat al mun. Dorohoi, în regim de închiriere.

87. Colegiul director reține că în speța de față au fost identificate mai multe capete de cerere în ceea ce privește dezavantajarea unor categorii la acordarea locuințelor sociale prin stabilirea unor criterii/punctaje la stabilirea priorității cererilor cetățenilor, a unor criterii specifice nefavorabile și a unor punctaje disproporționate acordate în cadrul acestor criterii, după cum urmează:

- inexistența unui criteriu/punctaj de repartizarea/acordarea a locuințelor sociale pentru persoanele cu dizabilitate ușoară sau moderată și persoanele fără discernământ sau cu discernământ diminuat, pentru care nu s-a instituit curatela;
- repartizarea/acordarea unei locuințe din fondul locativ de stat se face doar pentru persoanele cu loc de muncă în mun. Dorohoi (ambii soți sau unu dintre soți) și pentru cei care au domiciliul/reședința pe raza mun. Dorohoi;
- acordarea unui punctaj mare (10 puncte) pentru persoanele cu venit net între 1524 lei și 3721 lei și 1 punct pentru cei cu venit net sub 142 lei;
- inexistența unui criteriu/punctaj de repartizarea/acordarea a locuințelor sociale pentru persoanele aflate într-o uniune consensuală sau persoanele din comunitatea LGBTQ+, având prioritate persoanele căsătorite, cu sau fără copii;
- persoanele aparținând unei categorii defavorizate în funcție de condițiile de locuire (3 puncte pentru tolerați în spațiu și 5 puncte pentru cei ce locuiesc în baza un contract de închiriere);
- acordarea de 1 puncte pentru persoanele fără studii și fără pregătire profesională și 5 puncte pentru persoanele cu studii postliceale absolvite cu diplomă și persoanele cu studii superioare de scurtă sau lungă durată, cu diplomă de licență;
- depunerea cu 5 puncte a cererilor persoanelor (titularul cererii sau soțul/soția acestuia) cu restanțe/debite la creanțe bugetare (taxe și impozite, amenzi);
- depunerea cu 3 puncte/copil a cererilor solicitanților din totalul punctelor acumulate în situația, în care persoana sau familia, care solicită locuință are copil/copii minori, care înregistrează mai mult de 20 de absențe nemotivate în ultimul semestru școlar încheiat, făcându-se referire indirect la persoanele din comunitatea de romi, copiii romi.

88. Colegiul director reține că, prin adoptarea acestor criterii au fost create anumite discrepante în acordarea unor punctaje, fiind aduse modificări, în ceea ce privește stabilirea ordinii de prioritate pentru acordarea acestor locuințe, unele criterii de alocare sau de analiză a solicitărilor dezavantajând anumite categorii de persoane la acordarea locuințelor sociale. Se constată astfel că, accesul la serviciile publice administrative și juridice, la alte servicii, la bunuri și facilități trebuie să se facă în condiții de egalitate, în caz contrar este vorba despre un refuz, care se sancționează conform prevederilor legale. Prin practica sa, Colegiul director arată în mod repetat că termenul de „refuz” este interpretat în sens larg, în sensul în care nu doar refuzul explicit trebuie sancționat, ci și cel tacit.

89. Raportat la speță, Colegiul director a analizat petiția având în vedere elementele constitutive ale unei fapte de discriminare indirectă¹. Astfel, prin raportare la prevederile OG nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și

¹ Se poate considera discriminare indirectă o diferențiere bazată pe o practică aparent neutră, care dezavantajează persoane pe baza unui criteriu, care atinge un drept, fără o justificare obiectivă.

completările ulterioare, republicată, se constată incidența art. 2 alin. (3) coroborat cu art. 10 lit. a) și h), având în vedere următoarele:

✓ la punctul 1 "*Priorități conferite de lege*", persoanele cu dizabilitate ușoară sau moderată și persoanele fără discernământ sau cu discernământ diminuat, pentru care nu s-a instituit curatela nu sunt menționate și nici nu sunt acordate punctaje acestor persoane pentru repartizarea spațiului locativ cu destinația de locuințe sociale. În consecință, lipsa prevederii acestui criteriu de atribuire încalcă accesul persoanelor menționate la locuințele sociale.

✓ la punctul 3 "*Venitul mediu net lunar pe membru de familie*", punctajul este disproporționat pentru persoanele cu veniturile cele mai reduse, persoanele care nu realizează venituri sau cele cu venituri mici primind un punctaj minim sau nu li se acordă punctaj, în comparație cu persoanele, care realizează venituri sau au venituri mai mari. Persoanele cu veniturile cele mai reduse sunt persoane vulnerabile, departajarea acestora amplificând riscul ca solicitanții, care se află în aceste situații să nu beneficieze de acordarea unei locuințe sociale și reprezintă discriminare.

✓ la punctul 4 "*Situația civilă actuală*", unde este prevăzut ca și criteriu de acordare prioritar situația persoanelor căsătorite, cărora li se acordă un punctaj maxim față de persoanele necăsătorite, Colegiul director apreciază că aceste criterii de atribuire sunt discriminatorii, neluându-se în considerare persoanele aflate în uniune consensuală sau persoanele din comunitatea LGBTQ+, acestea fiind excluse din categoria solicitanților. Potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, și relațiile stabilite într-un cuplu format din persoane de același sex sunt tot relații intime și de familie, ca și în cazul cuplurilor heterosexuale, astfel că nu există o justificare rezonabilă, care să permită crearea unei diferențieri prin lege, inclusiv sub aspectul libertății de circulație a persoanei². Chiar dacă legea română nu recunoaște concubinajul ca formă de conviețuire, art. 259 din Codul civil definește căsătoria ca „*uniunea liber consimțită între un bărbat și o femeie, încheiată în condițiile legii, în scopul de a întemeia o familie*”. Or, o uniune liberă poate fi și cea a uniunii consensuale/concubinajului care are, practic, același scop ca și căsătoria, constând în acordarea de sprijin material, moral unul față de celălalt. Faptul că legiuitorul nu recunoaște existența unei astfel de uniuni nu poate justifica singur și prin el însuși o inechitate de tratament, așa cum este prezentată în prezenta speță.

✓ la punctul 6 "*Condiții de locuit*", punctajul este disproporționat pentru persoanele aparținând unei categorii defavorizate în funcție de condițiile de locuire, deoarece se acordă un punctaj mult mai mare solicitanților, care locuiesc în baza unui contract de închiriere înregistrat la ANPF față de cei, care locuiesc în locuințe improvizate. Această situație îi exclude pe cei, care se află în situații economice precare, cărora li se acordă un punctaj mai mic din punct de vedere al instabilității locative și a necesității obținerii unei locuințe sociale și reprezintă discriminare indirectă.

90. De asemenea, Colegiul director, analizând situația pentru punctele 2 împreună cu 11.3 și punctul 7 din Anexa la Hotărâre, constată:

✓ la punctul 2 "*Locul de muncă pentru solicitant și soț/soție*" împreună cu punctul 11.3 "*Repartizarea unei locuințe sociale din fondul locativ de stat, se va face numai pentru persoanele care au domiciliul/reședința pe raza municipiului Dorohoi*", unde este prevăzut ca și criteriu prioritar domiciliul/reședința persoanelor pe raza mun. Dorohoi, precum și punctarea

² A se vedea Decizia CCR nr. 534/2018, pct. 4

criteriului din perspectiva locului de muncă localizat pe mun. Dorohoi, scenariul domiciliului și a locului de muncă în municipiu fiind varianta oportună, Colegiul director apreciază că aceste criterii de atribuire nu sunt discriminatorii, punctajul acordat fiind proporțional. Autoritatea publică are ca prioritate să rezolve din punct de vedere locativ situația persoanelor aflate în aria sa de cuprindere, celelalte persoane având posibilitatea de a aplica pentru o locuință socială pe raza unității administrativ teritoriale de domiciliu/reședință.

✓ la punctul 7 "*Nivelul de studii și/sau pregătire profesională*", unde este prevăzut ca și criteriu prioritar nivelul de studii superioare și studii postliceale, punctajul acordat persoanelor cu studii superioare cu diplomă de licență sau persoanelor cu diplomă de școală postliceală, fiind maxim în comparație cu persoanele, care au un nivel mai scăzut de educație și cărora li se acordă un punctaj mai mic, Colegiul director apreciază că acest criteriu de atribuire nu este discriminatoriu, punctajul acordat nu creează discrepanțe, creșterea de punctaj cu 1 - 2 puncte fiind una graduală, proporțional cu nivelul studiilor absolvite, încurajându-se astfel educația până la cel mai înalt nivel. În consecință, Colegiul director constată că acordarea unui punctaj în funcție de educație pentru locuințe poate fi justificată obiectiv, astfel în sine o astfel de practică nu reprezintă discriminare indirectă.

91. Analizând situația de la punctul 9 "*Depunctare*", Colegiul director constată că depunctarea cererilor solicitanților, din totalul punctelor acumulate, cu 5 puncte pentru titularul cererii, respectiv soțul/soția acestuia, care figurează cu restanțe/debite la creanțe bugetare (taxe și impozite, amenzi), este o măsură justificată obiectiv pentru un scop legitim, prin inserarea acestui criteriu urmărindu-se a se penaliza un anumit grup de persoane, care se abat de la regulile de bună conviețuire în societate și, totodată, de natură a preveni accesul în locuințele sociale a unor astfel de categorii persoane care nu sunt corecte față de societate.

92. De asemenea, la același punct 9 "*Depunctare*", Colegiul director reține, că se prevede depunctarea cererilor solicitanților din totalul punctelor acumulate cu 3 puncte/copil în situația, în care persoana sau familia, care solicită locuință are copil/copii minori, care înregistrează mai mult de 20 de absențe nemotivate în ultimul semestru școlar încheiat. Colegiul director apreciază că fundația petentă nu a arătat în ce mod s-au produs efectele discriminării indirecte față de persoanele din comunitatea de romi, respectiv copiii romi. Criteriul respectiv de acordare a punctajului nu vizează copiii minori aparținând unei anumite etnii, ci copiii în general, scopul lui fiind de a încuraja continuarea și definitivarea studiilor pentru copiii minori ai solicitanților în vederea pregătirii lor profesionale.

93. Raportându-ne și la punctul de vedere emis de partea reclamată UAT mun. Dorohoi cu privire la criteriile de repartizare a locuințelor sociale din fondul locativ aparținând domeniului public al mun. Dorohoi și locuințelor din fondul locativ aparținând domeniului privat al mun. Dorohoi, în regim de închiriere, Colegiul director constată că Hotărârea Consiliului Local Dorohoi nr. 112/28.04.2022 a condus la tratarea diferită a unor persoane, care au solicitat repartizarea unei locuințe din fondul locativ de stat, spații locative cu destinația de locuințe sociale, aflându-ne în prezența pasivității unei instituții de a identifica un alt mod de evaluare a solicitanților, astfel încât să fie respectat principiul nediscriminării în cazul acordării locuințelor sociale. Deși se precizează, că au fost respectate prevederile art. 43 din Legea nr. 114/1996 privind Legea locuințelor, republicată și art. 21 din HG nr. 1275/2000 privind aprobarea Normelor metodologice pentru punerea în aplicare a prevederilor Legii locuințelor nr. 114/1996, unde se menționează și o parte din categoriile de persoane, care pot beneficia de

locuințe sociale, prevederile legale lasă la latitudinea autorității administrației publice locale stabilirea criteriilor, toate tipurile de locuințe proprietate sau administrate de către aceasta repartizându-se pe baza unor criterii adoptate de către consiliul local, ce au la bază criteriile-cadru.

94. Colegiul director reține că diferența de tratament a persoanelor solicitante pentru dobândirea unui spațiu locativ din categoria locuințelor sociale a provenit din aplicarea unor măsuri aparent neutre care, deși se aplică tuturor persoanelor din localitatea de domiciliu, totuși afectează în mod preponderent un anumit grup din respectiva categorie de persoane, mai exact persoanele vulnerabile din punct de vedere social și economic, la care necesitatea obținerii unei locuințe sociale este prioritară, privarea de spațiu locativ având un efect major asupra vieții lor. Astfel, Colegiul director apreciază că, deși în speță nu este vorba despre o excludere directă a unor grupuri vulnerabile, totuși excluderea intervine ca efect indirect al măsurii luate prin hotărâre, efectul actualizării și introducerii unor criterii de atribuire și a acordării unui punctaj disproporționat fiind acela de excludere a unor grupuri vulnerabile din procesul de repartizare și acordare a spațiilor locative cu destinația de locuințe sociale.

95. Prin raportare la testul justificării obiective, Colegiul director urmează să analizeze existența scopului legitim în legătură directă cu dreptul atins prin diferențiere, precum și metodele alese pentru atingerea scopului legitim (dacă sunt adecvate și necesare). Astfel, reținând că metoda aleasă pentru atingerea scopului urmărit este actualizarea prin introducerea/absența unor criterii de departajare și acordarea unor punctaje pe categorii, se pune întrebarea *“Care este scopul urmărit de reclamată pentru o anumită categorie de persoane atunci când a adoptat hotărârea prin care a actualizat criteriile pentru repartizarea locuințelor sociale, în urma căruia s-a stabilit ordinea priorităților și punctajul adecvat? Este respectivul scop legitim? Există sau nu alte metode prin care poate fi atins scopul urmărit, fără a fi afectat dreptul la obținerea locuințelor de tipul celor sociale?”* Cu privire la întrebarea ridicată, Colegiul director reține faptul că partea reclamată a oferit mai multe justificări legate de mecanismul de repartitie și de criteriile adoptate, acestea având rolul exclusiv de a da posibilitatea întocmirii unei liste de priorități pe baza căreia să fie repartizate ulterior locuințele sociale.

96. Dreptul de a beneficia de locuință este prevăzut de legislația națională³ specifică, dar afectează și dreptul constituțional privind nivelul de trai⁴, respectiv dreptul la viață de familie, asigurat prin art. 8 al *Convenției europene a drepturilor omului*, în a cărei aplicare CEDO a arătat în mod constant că statele nu au doar o obligație negativă, dar și una pozitivă. Dreptul la locuință este recunoscut și într-o serie de instrumente internaționale privind drepturile omului⁵. Articolul

³ Legea nr. 114/1996 privind legea locuințelor

⁴ Constituția României, art. 47 Nivelul de trai:

(1) Statul este obligat să ia măsuri de dezvoltare economică și de protecție socială, de natură să asigure cetățenilor un nivel de trai decent.

(2) Cetățenii au dreptul la pensie, la concediu de maternitate plătit, la asistență medicală în unitățile sanitare de stat, la ajutor de șomaj și la alte forme de asigurări sociale publice sau private, prevăzute de lege. Cetățenii au dreptul și la măsuri de asistență socială, potrivit legii.

⁵ Articolul 11(1) din Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale (ICESCR) garantează, de asemenea, dreptul la locuință ca parte a dreptului la un nivel de trai adecvat. În dreptul internațional al drepturilor omului, dreptul la locuință este considerat drept un drept independent. Acest lucru a fost clarificat în Comentariul general nr. 4 din 1991 privind locuința adecvată de către Comitetul ONU pentru Drepturi Economice, Sociale și Culturale. Comentariul general oferă o interpretare autorizată a dreptului la locuință în termeni juridici conform dreptului internațional.

25 din Declarația Universală a Drepturilor Omului recunoaște dreptul la locuință ca parte a dreptului la un nivel de trai adecvat. Orice persoană are dreptul la un nivel de trai adecvat pentru sănătatea și bunăstarea sa și a familiei sale, inclusiv la hrană, îmbrăcăminte, locuință și îngrijire medicală și la serviciile sociale necesare, precum și dreptul la securitate în caz de șomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrânețe sau altă lipsă de existență în circumstanțe independente de controlul său.

97. Colegiul director reține că în materia drepturilor omului, în situația în care se stabilește o situație de fapt, care să permită prezumția existenței unei discriminări directe sau indirecte pe baza unui criteriu interzis, punerea efectivă în aplicare a principiului egalității de tratament ar impune atunci ca sarcina probei să revină persoanei acuzate de discriminare, care ar trebui să dovedească că nu a avut loc o încălcare a principiului menționat.

98. Curtea Europeană a Drepturilor Omului a subliniat faptul că obligațiile pozitive impun autorităților naționale obligația de a adopta măsurile necesare pentru protejarea unui drept sau, mai precis, de a adopta măsuri rezonabile și adecvate pentru protejarea drepturilor individului. Astfel de măsuri pot include modificarea legislației sau reglementarea unui domeniu.

99. Colegiul director apreciază că în speța supusei prezentei analize ne aflăm în fața unei încălcări a obligației pozitive a statului, stabilită în jurisprudența sa de către CEDO, de a compensa dezavantajele grupurilor vulnerabile printr-o măsură afirmativă; astfel, raportat la protejarea dreptului, care presupune asigurarea unui spațiu locativ cu destinația de locuință socială în localitatea de domiciliu, statului român îi revine obligația pozitivă de a reglementa acest domeniu, pentru a se evita exceptarea unor anumite categorii de persoane de la acordarea acestor spații locative. CEDO s-a bazat pe definiția discriminării indirecte în unele dintre hotărârile sale (cauza D.H. și alții/Republica Cehă) susținând că *„un tratament diferențiat poate lua forma unor efecte disproporționat negative ale unei politici sau măsuri generale care, deși este formulată în termeni neutri, practică discriminarea împotriva unui grup”*.

100. Având în vedere considerentele mai sus-expuse, înscrisurile depuse la dosar cât și prevederile legale incidente în cauză, Colegiul director constată că se întrunesc elementele constitutive ale unei fapte de discriminare, astfel cum prevăd dispozițiile art. 2 alin. (3) și art. 10 lit. a) și h) din O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată.

101. Astfel, Colegiul director apreciază că, în cauză, sunt elemente, care să probeze faptele de discriminare, de care este acuzată partea reclamată și care să conducă la angajarea răspunderii contravenționale, care să fie proporțională cu fapta săvârșită, sancțiune, care trebuie să fie efectivă, proporțională și să fie disuasivă. Proporționalitatea se poate asigura prin acordarea graduală a amenzii, în funcție de gravitatea faptei, între limitele stabilite de lege. Colegiul director subliniază în acest sens că trebuie înțeles cu adevărat că scopul sancționării unor fapte care aduc atingere unor drepturi și principii, cum ar fi dreptul la nediscriminare și la un tratament egal, este în sensul corectării unor asemenea fapte și prevenirii săvârșirii lor în viitor și nu aplicarea neapărat a unei măsuri punitive cum este cea a amenzii contravenționale.

102. În consecință, ținând cont și de prevederile directivelor Uniunii Europene privind sancționarea faptelor de discriminare, care solicită statelor membre Uniunii Europene aplicarea de sancțiuni efective, proporționale și descurajante, Colegiul director dispune pentru toate punctele analizate, în care s-a constatat discriminarea indirectă, sancționarea părții reclamate UAT mun. Dorohoi cu avertismnet, potrivit art. 26 alin. (1) din O.G. nr. 137/2000 coroborat cu art.

7 din O.G. nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor, cu modificările și completările ulterioare.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, cu 9 voturi pentru sancționare cu avertisment și 1 vot împotriva,

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Pentru aspectele sesizate se constată discriminarea și totodată incidența prevederilor art. 2 alin. (3) coroborat cu art. 10 lit. a) și h) din OG nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată.
2. Sancționarea părții reclamate UAT mun. Dorohoi, prin reprezentant legal, cu avertisment conform art. 5 alin. 2 lit. a) și art. 7 din O.G nr.2/2001, privind regimul juridic al contravențiilor;
3. O copie a prezentei hotărâri se va transmite părților.

VI. Modalitatea de plată a amenzii

Nu e cazul.

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ, în termen de 15 zile de la data primirii, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare, republicată** și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.

Membrii Colegiului director prezenți la ședință:

ASZTALOS CSABA FERENC – Membru

BABUȘ RADU – Membru

DIACONU ADRIAN NICOLAE – Membru

GRAMA HORIA – Membru

JURA CRISTIAN – Membru

MOȚA MARIA – Membru

OLTEANU CĂTĂLINA – Membru

STANCIU CLAUDIA SORINA – Membru

RAIU CĂTĂLIN VALENTIN – Membru

SĂVULESCU RADU COSMIN– Membru

Data redactării: 13.05.2025

Redactată și motivată A.P.

Notă: prezenta Hotărâre emisă potrivit prevederilor legii și care nu este atacată în termenul legal, potrivit **O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare cu modificările și completările ulterioare, republicată și Legii nr. 554/2000 a contenciosului administrativ**, constituie de drept titlu executoriu.

